

Fusieverbod zorgaanbieders en verzekeraars ongewenst

VVD-minister Schippers van Volksgezondheid wil fusies tussen zorgaanbieders en zorgverzekeraars wettelijk verbieden (Tweede Kamer, 2011). Een dergelijk verbod vormt een onwenselijke en onnodige beperking van de concurrentie, doelmatigheid en de keuzevrijheid in de zorg. In Californië kiezen jaarlijks ruim zes miljoen mensen vrijwillig voor een zorgverzekering bij Kaiser Permanente. Kaiser is een *health maintenance organization*, een geïntegreerde-zorgorganisatie die voor een vast bedrag per maand, de zorgpremie, alle benodigde zorg verleent aan de aangesloten leden. Kaiser staat wereldwijd bekend om zijn excellente kwaliteit zorg (Feachem *et al.*, 2002; Shapiro en Smith, 2003; Light en Dixon, 2004; Frølich *et al.*, 2008). Vanwege deze uitstekende reputatie kiezen vele Californische families generaties achtereenvolgens voor Kaiser. In de afgelopen decennia zijn tientallen Nederlandse zorgaanbieders en zorgverzekeraars bij Kaiser op bezoek geweest op zoek naar de succesfactoren van deze organisatie.

Ook in Nederland kunnen ketens van bijvoorbeeld ziekenhuizen en gezondheidscentra die zorgverzekeringen aanbieden, of zorgverzekeraars die zorg aanbieden, grote voordelen opleveren in termen van kwaliteit en kosten. Aldus kunnen zorgorganisaties ontstaan die volledig verantwoordelijk zijn voor zowel de medische kwaliteit als de zorgkosten van de mensen die vrijwillig hiervoor hebben gekozen. In een concurrerende markt hebben deze organisaties net als Kaiser niet alleen belang bij kwaliteit, kostenbeheersing en klantgerichtheid, maar hebben zij ook bij uitstek de mogelijkheden daartoe. Dergelijke organisaties zullen net als Kaiser veel nadruk leggen op preventie, geïntegreerde zorg, eerstelijnszorg, het voorkomen van onnodige ziekenhuisopnamen, en structurele samenwerking tussen huisarts en specialist. Net als Kaiser zullen deze organisaties ervoor zorgen dat alle zorgaanbieders gebruikmaken van één elektronisch patiëntendossier, zodat elke arts inzage heeft in alle medisch noodzakelijke gegevens en precies weet welke geneesmiddelen de patiënt gebruikt. Omdat complicaties en heropnamen extra kosten in plaats van extra inkomsten met zich meebrengen, zijn de juiste diagnose en de juiste behandeling zowel medisch als financieel van groot belang. Aldus gaan kwaliteit en kostenbeheersing hand in hand. Het is dan ook niet vreemd dat de toenmalige VVD-minister Hoogervorst en een Kamermeerderheid in 2005 bewust besloten hebben het verbod op geïntegreerde-zorgorganisaties uit de Ziekenfondswet, niet over te nemen in de Zorgverzekeringswet.

Zonder dat praktijkervaring hiertoe aanleiding geeft, heeft minister Schippers echter meermalen aangegeven, ook voorheen als Kamerlid (Tweede Kamer, 2008; Schippers en Van Wijnbergen, 2009), dat fusies van zorgaanbieders en zorgverzekeraars wettelijk verboden moeten worden. Volgens haar kunnen dergelijke fusies ertoe leiden dat de keuzevrijheid van de burger wordt beperkt omdat zorgverzekeraars hun verzekerden verplichten om naar eigen zorginstellingen te gaan, ook als die minder goede kwaliteit bieden. Gesteld dat een zorgverzekeraar dit zou willen, dan zou dit uitsluitend

kunnen als de verzekerden geen keuze hebben tussen zorgverzekeraars en ziekenhuizen. Dergelijke fusies moeten inderdaad worden verboden. Maar dat rechtvaardigt geen algemeen verbod, want deze fusies kunnen en zullen worden verboden door de Nederlandse Mededingingsautoriteit. Goedgekeurde fusies tussen zorgaanbieders en zorgverzekeraars zullen de zorgconsument juist extra keuzemogelijkheden bieden. Wie wil kan dan, net als de ruim zes miljoen mensen in Californië, vrijwillig kiezen voor een zorgorganisatie met uitstekende zorg en een concurrerende premie. Een algemeen verbod op fusies tussen zorgaanbieders en zorgverzekeraars is een onwenselijke en onnodige beperking van de concurrentie, doelmatigheid en de keuzevrijheid in de zorg. Ten eerste vermindert een dergelijk verbod de potentiële concurrentie omdat het zowel op de zorgverzekeringsmarkt als op de zorgverleningsmarkt de mogelijkheden van toetreding beperkt. Ziekenhuizen en andere zorgorganisaties mogen geen zorgverzekeraar oprichten of overnemen. Dit beperkt de concurrentie op de verzekeringsmarkt. En zorgverzekeraars mogen geen zorgcentrum of ziekenhuis oprichten of overnemen. Dit beperkt de concurrentie op de zorgmarkt. Ten tweede verhindert het verbod de totstandkoming van optimale organisatie- en bekostigingsstructuren voor doelmatige zorg met lage contractkosten. Ten derde ontnemt het verbod de burger de keuzevrijheid om vrijwillig te kiezen voor een Nederlandse variant op Kaiser met de bijbehorende kosten- en kwaliteitsvoordelen. In het licht van de hervormingen in de zorg in de afgelopen twintig jaar zou invoering van een algemeen fusieverbod tussen zorgaanbieders en zorgverzekeraars dan ook contraproductief en een historische vergissing zijn.

LITERATUUR

- Feachem, R.G.A., N.K. Sekhri en K.L. White (2002) *Getting more for their dollar: a comparison of the NHS with California's Kaiser Permanente*. *British Medical Journal*, 324(7353), 135–143.
- Frølich, A., M.L. Schiøtz, M. Strandberg-Larsen, *et al.* (2008) *A retrospective analysis of health systems of Denmark and Kaiser Permanente*. *BMC Health Services Research*, 8(1), 252.
- Light, D. en M. Dixon (2004) *Making the NHS more like Kaiser Permanente*. *British Medical Journal*, 328(7442), 763–765.
- Schippers, E. en S. van Wijnbergen (2009) *Verzekeraars horen niet in ziekenhuizen*. *NRC Handelsblad*, 2 februari.
- Shapiro, J. en S. Smith (2003) *Lessons for the NHS from Kaiser Permanente*. *British Medical Journal*, 327(7426), 1241–1242.
- Tweede Kamer (2008) *Motie Schippers cs.*, 29689(236).
- Tweede Kamer (2011) *Beleidsdoelstellingen op het gebied van Volksgezondheid, Welzijn en Sport: brief van minister van VWS*, 32620(1).

WYNAND VAN DE VEN

Hoogleraar aan de Erasmus Universiteit Rotterdam

ERIK SCHUT

Hoogleraar aan de Erasmus Universiteit Rotterdam

MARCO VARKEVISSER

Universitair hoofddocent aan de Erasmus Universiteit Rotterdam